

Sermo factus in die

omnibus donec euulso scismate/pax planetur Qd si mirabūtur forsan aliq ex aliter affectatis vñ nob ista licent/attendant potius q hāc nobis legem facit ipa q legē ne scit/dura necessitas.imo et filialis pietas q p medios etiam ignes z gladios/mrēm tam ita collaboratē/enipe conaref. Ecce morbus inueteratus z putridus q ex fomitis leuioribz inderiora quotidie velut cancer serpit. si ergo ferramentuz canterisans adhibeatur/nullus recte culpauerit. De mun cū p bac neutralitate in vñ tractanda/principes ac magnates vtriusq obie/comoda celeritate congregari non possent n'llos suo quesumus cōtéptui deputet insptis n're/quā pbabilissima rōe plibat? pge nitor noster et nos hacen? suim? insecuri/ in hac neutralitate cōdemnatū vel dep̄sum/cū nūc n de iure huius vel illius/sed deceundo iuri vero vel p̄tenso/p rniōne cōsequēda res agatur. Quāobrem vos omnes et siles bortamur in xpo. et p ea z q de immaculata spōle sue eccie laceratiōe feda.cōpassionem geritis obtestamur arripi te nobiscū validū hoc et efficac; sicut exp/ etramis in dei vtute pestis huius extermi niū vt denegatio hec obie vtriq cōtenden tiū/afferat nobrandē ppetuam vñanimē q obiam sub uno z certo xpi vicario/qua tinus seruiamus deo in pulcritudine pacis et reqie opulenta. In quorū omniū fidē z testimoniū p̄ntes literas nostri sigilli fecim? munimine roborari. Datū pisius die. xij. Januarij. Anno dñi. Dcccviij. et regni nři. xxiij.

¶ finit.

¶ Cīnsdem sermo ha bitus coram concilio Cōstantiū. in domi nica qua erat festum sancti Anthoniū.

Inuptie facte sunt in chana galilee et erat mater ihu ibi. Scriptum est originaliter Jo. ii. z re ciatue in euangeliō dñice currētis/qd ad bonorem glorioſissimi p̄tis. Anthoniū cuius bodie celebritas agit inferius deducetur. Sed dum nuptie facte sunt in chana galilee. erat mater ihu ibi. Assis et tūpia mater ihu nobiscū in hoc sacro conciliū

loco vbi est misticē chana galilee/vbi alle gorice fuit nuptie Interpretatur enim chana zelus/et galilea transmigratio. Et autē bic zelus transmigratiōs. sed quo et vnde Almirū ex hoc mūdo ad patrem/ex chana in hierlm que edificatur vt ciuitas q peregrinamur a dño nec habemus hic ciuitatē manentem sed futuram inquirim? que est hierusalem mater nostra. Vides inqt bñ dictissima mater ihu. quemadmodum celebratur sinodaliter in hac misticachana galilee in hoc sacro conciliū loco dignissima nuptiarū xpi icu filij tui et ecclesie copulatio. Ad qd ita: sane qtns eccia sponsa agni/ne qz laceretur amplius scismate/ neqz detur petur erroribz/ neqz deformata maneant vi ciorū feditate. Assis igitur ad has nuptias o Maria. Assit et filius tuus ihu cum discipulis suis sc̄tis omnibus/ inuitat p̄ibus a nobis. quo adueniente cōmūte obsecramus apud nos assidentes in his nuptijs aqua grauis et insipida sapientie terrene animalis z diabolice. in vñ optimū sapientie salutaris/qd nos ebria quadam sobrietate letifict/ corroboret et sit in nob vñnum germinans virgines/hoc est virginales puras z integras affectiones. impletantur ydrie cordium aqua lacrimose compunctionis. Fiat hoc intercedente te o sa cer beremī cultor. Antoni glorioſissime fili matris eccie ac in vñuersa terra nomis natissime cuius bodie solempnitas celebrat. Fiat et hoc insinuante z perente te beatissima et misericordissima mater Iesu m̄ salutis/quā ideo salutamus/ deponentes suauis simū illud gabrielis epithalamū dū in palatio virginalis vteri tui nupsit humanitati diuitas. Ave gratia plena dominus tecum. Nuptie facte sunt in chana galilee et erat m̄ Iesu ibi. Si dicam q sentio patres aplīci patres deo amabiles z spectabiles dñi/tanta mysterioz p̄ntis euāgelij maiestate tanta dicēdoz numerositate suffundit ut p̄mitur mee mentis aries inuicta ut quid p̄mū dicam quid omitram vñcti scerno. Ladir in me illud narcissi philocapti/iuuenis apud nasonem z ad fontem in opem me copia fecit Ecce nuper in ipo meditationis mee secreto dum p̄ntis euāgelij verbis intenderem apparuit ipm velut fons illimis z nitidus/fons vite verbū dei in excelsis. tanqz p̄terea speculum quoddā purissimum sine macula. celissimumqz/z

Sancti anthonii

9

tale quale dicunt alioq; esse spectini in q; re
lucent ex vnius corporis obiectu q; tuor im-
ages speculo non fracto. **V**isa est nem-
pe mihi respicienti psens euangelium qua-
duplex expositionis sacre scripture facies
q; totide decore virgines filie celestes sapien-
tie quarum nomina et officia quidam me-
tro comprehendit dicens. **L**ittera gesta
docebat quid creditis allegoria. **D**oralis qd
agat quo tendas anagogia. **H**is itaq; q; tu-
or imaginibus insignitur fons et speculus
sapientie diuine his quatuor faciebus or-
nat in utroq; testamento sacra scripture
sicut figurat **E**zechielis visio in animalib;
et in rotis. **H**ec nempe duo testamēta sunt
velut si sit rota in medio rote. **A**legoria si-
dem anagogia spem moralitas caritatem
littera simul tria hec docet et edificat. **P**ru-
dentiam allegoria in fide. **F**ortitudinem a-
nagogia in spe. **T**emperantiam moralitas
in caritate. **J**usticiam littera sub appropri-
atione quadam tradit. **S**apientia enīz cu-
ius sunt filie sobrietatem et prudentiam do-
cet et iusticiam et virtutem. i. fortitudinem
a sapientia. **Q**ueret aliquis quorsū ista
et quid obscurum hoc sibi velit exordium
respectu thematis huīus. **N**uptie facte
sunt in chana galilee et erat mater Iesu ibi.
Dicam ut potero diuersas siquidem nup-
tias intuitibus mee cōsiderationis oppo-
nebat quadruplex ista species expositionis
sacre scripture quasi tetrás virginis sua-
dens unaqueq; virgo quatinus de suis nu-
ptiis p̄mum et potissimum haberef verbū.

Littera corporales nuptias

Allegoria spūales et sacramentales

Doralitas sensuales

Anagogia eternales obiectebat.

Dicebat littera corporales nuptias hono-
rabiliores esse q; dñs hodie signoꝝ suorū
exordio suaq; p̄sentia cū matre et discipulis
honoranſ consecrauit quarum fuit p̄-
or institutio in padiso terrestri. nondū in-
nocentie statu depedito quando prophetavit
patriarcha primus ad ap̄terea relinquit bō-
patrem suum et matrem suam et adhærebit
vixi sue et erunt duo in carne vna et ceta.
Per quas nuptias impletur mūdus obe-
diendo p̄me iussioni. **C**rescite et m̄ntripliz
camini et replete terram. **D**icigitur tu p̄-
dicatur quales bodierne et qualū p̄soa-
rum fuerint nuptie. et si Iohannes euangeli-
ste put opinati sunt aliqui qua rōne potu-

it dici virgo si nubere disposita. **C**ur ibi fu-
erit mater Iesu que vagari que misceri cuꝝ
ludentibus non nouerat. **C**ur illic inuita-
ti ih̄bus et discipuli quibus sobrietas et mo-
rum grauitas erat amicissima et quales di-
scipulos cum nondū p̄dicaret habebat.
Anumquid virginis Marie sponsus Jo-
seph interfuit et si non que ratio si sit cur
tacetur. **C**ur velut austere respondit Jesu
matri verecunde petenti et dicenti. **V**inuz
non habent quid mihi et tibi mulier non
dum venit hora mea. **H**ora qualis erat il-
la christe tanq; aliqua tu fati necessitate te-
nereris. **E**xpone p̄terea quale fuerit vīnum
illud et qualiter ex aqua factum. et si rubēū
fuerit iuxta illud. **A**que rubescunt ydrie.
Cur vīnum bonum et ita inebriati vīppi-
nauit coniuīis Jesus qui postmodū ius-
sit ut non grauarentur corda nostra crapa-
la et ebrietate de qua tamen ebrietate loq;
tur hic ad sponsum architriclinus quasi n̄
reproberet eā in coniuīis sed suaderet. **O**m-
nis homo primum bonum vīnum ponit
et cum inebriati fuerint runc id quod dete-
rius est tē. **R**ursus habet questionem si nu-
ptie Joseph et Marie fuerint tempore suo
bodierna more iudeoz et pene omnigenti-
tū solepniter celebrare qd vīq; faciēdū p̄e-
videtur. **A**nd enīz fuit clā destinum matri-
monium sed legittimum: itaq; Joseph p̄
desponsationem Marie in hierusalem pri-
mo suscepit eam. Postmodum in familia-
rem coniuctum more gentis sue scđo dem-
terio post annunciationem angelicam io-
seph super ea certificatus a maria et ab an-
gelo in somnis fecit iuxta textum euangeli
cum sicut p̄cepit ei angelus et accepit mari-
am cōiugem suum. accepit intelligeritu so-
lepnī nuptiarum que acceptio dicitur con-
uentio illa. **D**e qua **M**attheus Antequā
conuenirent inuenta est. non dubium. quī
a Joseph habens in vtero de spiritu facto
Non quidem ex vteri tumore cognovit. **S**
Joseph eorum honore saluo qui opposi-
tum scripsisse et p̄inxisse videntur. **Q**uid
enim scandalosius apparuisset indeis cō-
nenientibus ad celebratatem nuptiarū ma-
rie q; videre tumescētē eius vterum.
Sed hec in eplā quadam sup celebratiōe
virginis coniugij Joseph et Marie la-
tius notata sunt. Postremo q̄re dī hoc ini-
tū eē signoꝝ q̄ fec̄ ih̄s. nūqd antea caruī/
se miraculis. nūqd oīol̄ fuisse credēt̄ est.

r 4

Bermon factus in die

Vittera virgo sepe itegerrima quia semper verissima ceteris autoritate priora qua vacillante relique non subsisterent cōqui tere suadebat hec et similia dum soror ei allegoria p̄fundissimo intelligentie spiritu plena subintulit p̄ferende sunt crede mibi spūales sacrāles q̄ nuptie q̄ sunt xp̄i sponsi ad ecciam sponlam quarū fit cōiunctum in templo ecclie cōione panis et vini in sacramento altaris hec fuerit initiate in primo instati incarnationis in thalamo vteri virginalis ratificate in instanti mortis christi p̄ aquā et sanguinē et cōsumabūtur i instanti eternitatis p̄ felicitatē ppetuā Unde sicut res pfectior est q̄ sit signū eius sibas nuptias digniorē eē q̄ corpales fateri necesse est. **U**n quid dicit aplūs de corporib⁹ nuptijs audi. Sacramētū hoc magnū est signū signū s. rei sacre s̄ q̄liter et quō si p̄p̄ dico et ecclia. Figuratur celebriter hec p̄fatio in solēnitate dedicationis templi materialis et exp̄mitur a Joh̄e in Apocalip̄ dū dicit se vīste hierlm nouam delcedentē d̄ celo tāq̄ sp̄sā ornatā viro suo. Qua liter aut m̄rionū ade p̄ statu innocētis si n̄ peccasset quō p̄terea virginale cōiungū ioseph et marie nunc cōsumatum p̄signauit sacrāliter m̄rionū xp̄i cū ecclia docere paratus sum dicit allegoria si et dū studiitas speculatrix familiaris nr̄a q̄suerit Pausare videbat allegoria dū verbū sum p̄sit soror eius moralitas prudētissimā et tota ēm nomē suū morigera suadēs commemorari debere nuptias sensuales. Nō qui dē ut exerceant p̄cul hec impietas sed ut su gian ab hoib⁹ q̄ in abominabili p̄stib⁹ lo cōcupie et in volutabro luti carnalis fedissimo sp̄ureissimōq̄ fuit dum cōrabita nūmalis hō cū sensualitate seu cōcupiscētia sensuali. Initiat aut m̄rionū hoc adulteriu i illecebrosa cogitatione. Ratificat i consensu vero vel interpretatio. Consūmatur in ope voluptatis libidinose q̄ feda est q̄ deformis feralis et sordida erosā tamē et penosa. Propterea singulariter p̄cepit Isaac Jacob filio suo ne accipet vxore de genere chanaan. Chanaan interpretatur erubescens. Et qd erubescendū q̄so magis ipa libidinū vili voluptate cuius sunt exi tis odiosi tristes et amari qui plus aloes q̄smellis habent. Figurat hoc nob̄ Amon qui nimio amore sororis sue Thamar succensius procurans eius cōcubitum sedne

fario ope cōsumato audi qd sequit et ero sam habuit eam ita ut maius cēt odiū quo eam oderat amore q̄ eam dilexerat. Fugie das igi docetu nuptias istas iqt moralitas qm̄ euēnit sp̄ i eis illud machabeoꝝ Lon uerse sunt nuptie in luctū et vox musicorū in lamentū. Ecce tamē q̄ repleuerūt mun dū sordib⁹ suis qm̄ corruptis oīs caroviā suam ita vt q̄ i apto et q̄ occulto fuit turpe sic dicere ita ut vix etiā in cōfessione possint extor q̄ri nisi obstetricāte manu dñi coluber tortuosus extrahatur a corde. Lur em̄zodoma interpretat muta nisi q̄r mutos sīn cōfessione cōsuevit p̄cipitare in stagnum sulphuris ardētis cuius fumus tormentorū ascēdit in secula. Has a puero nuptias sor didas libidinis execratus **A**nthoni suspiravit cū ps. Quis dabit mibi pēnas sīc cōlibe et volabo et requiescā. Ecce elongauit fugiens secure sane sicut ioseph pacem fuit egiptiā et mansi in solitudine. Ad hāc de Anthoni solitudine cōmemorationem q̄ totiēs in anagogicos raptus est mēt̄ ex cessus exorsa ē q̄ta soror anagogia nil mōr talsonās et diuinā in facie mōstrans origē nem hec ad celestia librās oculos tracto p̄imo pectoris deuoto suspiris / suggestere / mihi videbatur et dicere **E**ya qd besitata / nimis tuus qd vacillat dubius an in p̄ribus nuptijs vel in meis plus hēc insiste res sermo tuus Certū tene nuptias meas eternales eē deqb̄m matheo Venit sp̄sus et q̄ pate erant intrauerūt cū eo ad nuptias Et clausa est ianua Et in apocal. Baudēmus et exultemus et dem glām deo q̄r ve nerūt nuptie agni et vxor eius prepauit se et datū est illi ut opiat se bissi nū splēdēs et candēs bissi nū enī iustificatiōes sunt sanctoꝝ. Sequit̄ beati q̄ ad cenā nuptiarum agni vocati sunt. Audi tu recogitās et suspira audi suspensus cor ad celestia exemplō **A**nthoni cuius interpretatio sonat sursum tenens. Sed q̄ ad cenam ēm agni vocati sunt ita vere beati si tamē vacat venire vel nō tardauerint ut fatue virgines vel nō cōtē p̄serint sicut ille q̄ emerat villā mūdaneynitatis alter iuga bou terrene curiositatēs alter q̄ duxerat vxore de q̄ nūc soror moralitas loq̄bat pessimā q̄ ē cōcupia carnal' voluptatis. Iea ē p̄ meā fidē subintulit cōfessum moralitas ut erat acris in vicia hec carnalis voluptas pessima est mereetr̄. Figurat eam Dalida sedutrix que

Sancti anthonii

9

sampsonē accensum et debilitatū tradidit
hostibus philisteis ac relicto eo p̄fida p̄tī/
nus copulata est alteri viro. **I**n nūc igitur
et spera fidem aliquam in tali cōiungio; car/
nalis cōcupiscentia contrahit ad interitus.
Sed neq; ibi securū est sed execrāmentuz
id est execrande rei signum sc̄z adhesionis/
anime cū demone/neq; ples deniq; quoni/
am qui tenet eam iuxta verbū. **J**ob pascit
sterilem que non parit. **P**orro deficit vi/
num deuote cōunctionis in nuptiis eius
quia non est mater Iesu ibi. neq; vocatur
Iesus cum discipulis suis ad eas / sed nec
vocatus interesse dignaretur. nimirū si fu/
git eas **A**nthonus. **L**oquetaſ hec mo/
ralitas dum visa est anagogia parum per/
ferre moleste q; suam de nuptiis eternalib⁹
orationem interruperat. **H**oc etiam litté/
ra. mox allegoria contendere parabant.
(vt ita loquamur humano more) altera al/
teram p̄uenire locutura p̄us vnaqueq; dē/
nuptiis suis integro p̄fecto-q; sermone.
Tunc ego quiescite p̄cor interim vos ger/
mane diu ineq; sorores. **N**olite tumultuari
nolite cōtendere / ne fortassis dicendor⁹ or/
do turberetur. nihil egre tuleritis / sat id mi/
hi fuerit hactenus vos reuelasse oclos me/
os vt considerarem mirabilia de legē dñi/
Animaduerto quippe velut vñā esse facie
omniū vestrum / qm nuptie tue corpora/
les o littera significant et sacramentales ec/
clesie. et spūales gratie. et eternales gl̄e. **E**x
quarum pulcherrima puritate patet execra/
tio nuptiarum sensualium quales iure suo
derestatur moralicas. **R**atus allegoria
manuducit ad anagogiam et ad vtrancs li/
tera moralitasq; subseruiunt. **S**imiliter vi/
dere est in singulis faciebus vestris. **R**eluc/
et atū peculiariter in littera facies homi/
nis qm̄ solus inter animalia litteris et hy/
storis vti notit. **R**elucet in allegoria facie
s leonis ppter fortitudinem illius quā edi/
ficat fidei. nonne leonina tibi videtur ista
fortitudo que vincit mundū / hec tamen est
victoria que vincit mundū fides nostra.
Relucet in moralitate facies bouis ppter
tempantiam et domabilitatem laboiosam
quam docet mos. **R**elucet tandem iana/
gogia p̄fissime facies aquile supereminens
quoniam edocet p̄ spem ad celestia levare
sursum corda. **C**ompissa est his auditis
sororia quelibet disceptratio filiaz sacre sa/
pientie q; sue sunt quattuor exponēdi scri/
vit.

pturam sacrā modi. **A**ge inquiūt vtere de/
inceps p̄ arbitrio tuo nobis oībus et singu/
lis aberit liuor omnis. neq; suboriet mur/
mur illuz. **D**educ ut libuerit verba thema/
tisci. **N**uptie facte sunt in chana galilee.
et erat mater Iesu ibi. **A**st ego p̄s sapi/
entissimi. p̄ orthodoxi et honorabiles do/
mini decreui meū plus dereliquo pcedere
iuxta doctrinam allegorie. que quō creden/
dum est instruct et his q; littera tradit ec ge/
sta. **D**ouer p̄cipue consideratio sacrificiū
huius generalis cōcilij repūtantis ecciam
quā in fide despōsault sibi xp̄us. **D**e quo
Iohes baptista q; habet sp̄olam. sp̄olus ē:
figuratus in sole qui est tanq; sponsus pce/
des de thalamo suo. **D**ic sp̄olus oīa didit
oīa repabit ppter cōiunctiōz nuptiārū ista/
rum. Nam ppter nos homines et ppter no/
stram salutem descendit de celis. **P**ropter
quā et alias rōnes. dictus est etiam a phis
homo finis omniū sub deo. **I**nstantur
autem he nuptie p̄ grām fidem et spem in p̄
senti de futuris bonis. **R**atificantur p̄ ade/
ptiōem p̄me stole in aiabus sanctis. **T**on/
summabuntur in die nouissimo p̄ possessi/
onem stole duplicitis anime et corporis.
Cel dic aptius q; matrimonium. istud ini/
tiatum est in promissione facta sanctis pa/
tribus. **H**inc dicitur in Ap̄ calip̄i q; ag/
nus occisus est ab origine mundi. **R**ati/
ficiatum fuit in incarnatione quando verbū
caro factum est. **C**onsummatū in passiōe
postōs christus dixerat. **C**onsummatū est.
Unde Aug⁹. Nubis sponsa dum sponsus
moritur. Figurat hoc. **F**ua de Ade dormi/
entis latere formata. **H**ec aliquis qua/
le cōiuū bñt he nuptie. **H**abēt q̄si pran/
dium matutinū in cōiuūo eucharistie bñ
est vñū animē purissimū sanguis xp̄i con/
uersione mirabili. **U**nde David exultabū
dus in figura gloriabatur parasti in p̄spe/
ctu meo mensam. **S**equitur et calix me⁹ in
ebrians quā p̄clarus est. **H**abent cenaz ve/
sperinam indeficientem in cōiuūo celestis
glorie vbi beati sunt prout allegavit ana/
gogia qui ad cēnam nuptiarum agnī vo/
cati sunt. **C**onformiter hoc ad legis p̄spituz
dicentem christo. **B**eatū qui comedit pa/
nem in regno dei. vbi etiam vñum bibe/
tur nouum teste christo. dum torrente vo/
luptas tue potab eos dñe. **P**ergebat me/
ditatio cordis mei allegoria ducelati⁹ dis/
tere d̄ nuptiis istis eccie ob ruerētiā huius

Sermo factus in festo

sacrosancti generalis concilij. dum affuit
studiositas speculatrix vna ex ancillis sapi-
entie/familiari dilectione sibi gratissima/
Hecora videbatur alacris et leta. eaꝝ qꝫp/
pe nouiter introduxerat **Rex** et **Architru-**
cinus in cellam vinariam. de qua pro/
clamans inuitat sapientia/bibite amici et
inebriamini carissimi. Iste biberat studi/
ositas sobriam ebrietatem spūs/que more
suo multa conquirens/nominatum super
bis nuptijs boderne diei nunc a l̄ra nunc
ab allegoria. nūc a moralitate. nūc ab ana-
gogia in modum terralogi. **S**icut tan-
dem magis quoniam ita me velle conspe/
xit in allegoria. cui verbum dirigens dicū/
quit o doctrī optima. **P**rimū qꝫbus ad
ornata est dotibus ecclesia sponsa a christo
sponso suo. **H**einde qualis est habitudo
christi sponsi ad ecclesiam sponsam. **R**ur/
sus viceversa qualis est habitudo sponse
huius ad sponsum suum. et ad eius vicari-
um quem appellamus summū pontificez
Amplius quarto/qualiter et qꝫ utiliter de²
carnale cōiugium voluit huius spiritualis
signum esse. **S**ubinde quo pacto moral
ecclesia spūalem significat/sic vñtuas si-
bi laudes et nomina communicēt. **D**emū
sextū/qꝫbus modis et locis sacre scriptu/
re figurantur he nuptie christi et ecclesie
Quib⁹ expeditis pergā ad reliqua. **V**e-
rum recte amones o religiosa deuotio/ce-
lebitas est bodie glorioſissimi et toto or/
be famatissimi patris **Antonij** cuius vi/
ta tot admirandis ornata virtutibus ful-
lit ut magna sit institutio magnum erem/
plar et forma bone vite et fidei **Antoniu**z
scire quis fuerit. **Q**uamobrem interseras
precor non dicam omnia (hec itaqꝫ fieri ne
quit) sed vel pauca laudum suarum preco-
nia/ut in tali filio glorificetur mater ecclie/
sia in cuius mirificationem manifestauit
gloriam suam/christus sponsus ecclie.
Habet scio littera gestorum suorum que/
stiones non inutiles nec infimas. quas p/
scrutata sum ego studiositas si et dum va-
cauerit. sicut de comparatiōe vite solitarie
et heremitice cum laudibus suis ad ceno/
bicam/et vite actiue ad contemplatiuam.
et prelatice ad religiosam. **S**i beatus **An-**
thonius sacerdos fuerit. **S**i subiectus in
ordine hierarchico platis maioribus et mi-
noribus sicut tradere videtur **Dyonisius**
in ecclesiastica hierarchia. **H**abet proinde

dubium si discrete sumitur heremi solitu-
do in seruore nouitio qui est sicut vñū no-
uum sine spiraculo. **H**ec enim reprobasse
videtur sancti patres/ quoniam plurimū
habet bec vita solitaria aduersarie et impu-
gnatorie temptationis/prout ex his qꝫ pas-
sus es didicisti o athleta strenuissime fa/
cer **Anthoni**. **N**unc in flagellatione etiam
visibili demonum. nunc in mille ifidjs a/
stutiarum suarum/super quib⁹ astutjs
infallibiliter agnoscendis et distinguendis
si dabilis est ars certa dignum est inquisi/
tione. **H**abet rursus questionem l̄ra de hy/
pocētauris et satyris. **S**atyri sunt qꝫ pedes
habent caprinos. frontem cornutaz. nares
aduncas. hos inuenisse memoratur beat⁹
Anthoni⁹ dum ad visitationez p̄mi he/
remite **P**auli solus pergeret per vastam il/
lam heremi solitudinem. dī fuerint vel be-
stie et monstra heremi. vel calodemonez/
aut cacademones iuxta platonicoꝝ locu/
tionem. aut homines. suadetur hoc vlti/
mum/ quoniam ipi stridore quodam fren/
dentes se in christum credere confessos bie/
ronimi refert narratio. **S**ed his interz
et similibus silentio pressis questionibus/
illo pergas oro quo sc̄ificata es ordine/o
allegoria. **Q**uod annuēs ipa/delector in/
quit imprimis o studiositas cultrix sapien-
tie. qꝫ fidem. qꝫ religionem. qꝫ deuotionem
tuam. qꝫ zelum sciendi sedula monstras. ni
hilominus qꝫ arta sit hora loquendi vides
Expediam de p̄positis quātum dabitur.
Reliqua vero que iam apud medictata te/
neo scriptis interseram. **H**abet igit pri/
ma questio tua quibus adornata est doti/
bus ecclesia sponsa a christo sposo suo.
Ldotes offerunt in munere. **O**ffert se
dos iugis secunditatis. ita ut non deficiat
vſcqꝫ in finem generatio sua. **J**urauit hoc
christus. **A**men quippe dico vobis nō p̄/
teribit generatio hec donec omnia fiantlo
quitur de apostolis et discipulis quibus et
ascendens in celum dixit. **E**cce ego vobis/
cum sum vſcqꝫ ad consumationem seculi.
Dos altera est plenarie potestatis tan-
te siquidem si credis **A**ugustino quanta
habet sponsus suus et qꝫram decuit et vile
fuit haberetalem sp̄sam iure nuptialis co-
pule. **H**abet licet summus pontifex ple-
nitudinem potestatis ecclesia stice subiecti
ue ordinative regulative et suppletive su/
per singlos de eccia. nihilomin⁹ habet et

cllesia synodaliter congregata plenitudine p̄tatis
et sup papā ordinative reglativē et supple-
tive q̄ verba quō sint accipienda tractatus.
lus quidam nūg editus pandit. qui prodi-
er in publicum magis ad examinationem
q̄ determinatiōem magis q̄ ad elucidatiō-
nem veritatis q̄ ostentatiōem vanitatis.
q̄uis vltra multiplicare f̄mones qd opus
est sup ea veritate cuius decisio clarissima
solidissima q̄ facta est p̄ hoc sacrū conciliū
cui nō licet obnīti nec ipsam in argumen-
ta deducere qm̄ disputationū et argumēta-
tionū et enationū fruolarū nullus vñq̄ es-
set finis s̄z casus assidu⁹ ierrores absurdos
insanos r̄ impios. Vlere et grauiter ecclesias
stes intonuit q̄rēto nō proferē contra ma-
los iusticia. filij hominib⁹ villo timore p̄/
petrat mala. Nunq̄ nō iō sacre hui⁹ syno-
di cōstān. impugnantur iudicia que sic ba-
bent. Primo declarat q̄ ipsa in sp̄usctō
legitime cōgregata generale cōciliū faciēs.
et ecciaz catholicā militātem repūtās/ptās
tem a christo immediate hz cui q̄libet cui⁹
cūq̄ status vel dignitat⁹ etiā si papalis exi-
stat obedire tenet in his q̄ ptinēt ad fidem
et extirpatiōem dicti scismatis ac generalē
reformationē eccie dei in capite et in mem-
bris. Item declarat q̄ quicunq; cuiuscunq;
status vel dignitat⁹ etiā si papalis exi-
stat qui mandatis statutis seu ordinatiōis
bus aut preceptis huius sc̄tē synodi et cui⁹
cūq; alterius cōciliū generalis legitime cō-
gregati sup̄ p̄missis seu ad ea ptinentib⁹ fa-
ctis vel faciendis obedire cōtumaciter cō/
tempserit. nisi resipuerit cōdigne penitēcie
subiicitur et debite puniat etiā ad alia in/
ris subsidia si op̄ fuerit recurrendo. Huic
veritati fundate supra petram sacre scriptu-
re quisquis a p̄posito detrahit cadit in here-
sim iam damnatam quā nullus vñq̄ the-
ologus matime p̄ficiēt et sanctus asseruit/
vidi nūg sc̄tē. Thoinā et Bonauanceturā
hic reliquoꝝ libros nō habeo dant supre-
mam et plenā summo pontifici p̄tatem ec-
clesiasticam recete procul dubio. sed hoc fa-
ciunt in compatione ad fideles singulos et
particularē ecclesias. Hū autē compatio fa-
cienda fuisset ad autoritatē eccie synodali
ter congregatē subiecissent papam et vsum
p̄tatis sue eidē eccie tanq̄ matri sue cuius
legem dimitti nō debere tradit sapiēs. tanq̄
ptere regule vel legi directiue et regulati-
ue infallibiliter cui se submittere tenet om-

nis frater peccabilis de ecclesia cuīus au-
toritatem et iudicia si non audierit frater.
quilibet etiam papa qui nobiscum dīc pa-
ter noster audiatur quid iusserit omni ca-
tholico christus sit tibi inquit sicut ethni-
cus et publicanus. i. excōmunicatus. Ne
rum hac hactenus alias plura si dabit.

Dota uit insup tertio ecciam xp̄us am̄
pla temporalitate nolens eam opprobrio
se mendicanti subditam esse necq; contēt
ptui absit. Vera sit illa p̄dicatio q̄ mēdici-
tas est solum vel p̄cipuum medium fecun-
dandi ecciam per semen verbi dei quia dī-
uitie inquit suffocant semen verbi. Nō vti
q̄ diuitie que corporales sunt sed cura di-
uitiarum nimia pungens et lacerans adus-
latrix et ambicioſa que si cadat in mendici-
tatem nō aliud testimonium q̄ experientie
mentiri nescientis exquiratur. Quid q̄r
to q̄ dotara est ecclesia in filiis et in edifica-
tionem corporis sui tot sacramentis tot vir-
tutibus moralibus et theologicis tot do-
nis tot beatitudinibus tot fructibus spi-
riti⁹ tot gratiis gratuitis a spiritusctō suo
distribuente vnicuiq; prout vult. Nam ali-
os quidem dedit apostolos. alios prophē-
tas.

Adde quinto q̄ affert ad nuptias
istas vñusquisq; filioꝝ serculum suū sym-
bolum suum et encenium suum puriocun-
do satis nec inutili studio descripsisse legi-
tur. Cyprianus de nuptiis sacre scripture.
Sed hanc vnam pro p̄senti inuenim⁹ do-
tem q̄ et p̄posito nō et euangelio qd tracta-
mus et Anthoni laudibus videtur accō/
moda. Hec dos est vni bonitas. tristes cer-
te viderentur nuptie si vor ista iugiter in/
sonaret. Vinum non habent. Noluit hoc
sponsus ecclesie christus sed aquam con/
uertit in vinum. et manifestauit gloriā suā

At vero paruam hanc nec reputandam
fortassis ecclesie dotationem. sed bibulam
et ridiculam existimabis o studiositas si
vel nescieris vel non aia duerteris precio/
fissimas vini de quo loquimur proprieta-
tes. Neq; enim de vino materiali quod in
ebriatē i quo est luxuria litteraliter hic loq;
mur. De quo Sapiens multos extermit/
nauit vinum. Sed spirituale ac theologi/
cum vinum intelligimus prorsus optimū
iocundissimum et sanatum. hoc est vnu
sacre scripture ad quod iuitat sapiētia. Ve-
nite inqt comedite panē et bibite vinum;
et vini fortitudinē ex effectib⁹ suis q̄s decē

Berino in festo

innenimus positos in Esdra si mistice lo qui libuerit colligimus Ubi primus triū iuueniū dixit forte vitū et quis subdiderit alius fortior rex et tertius fortissime mulieres. Veritas tamen est que sup oia vincit p̄cipue veritas fidei de qua Jobānes hec ē victoria que vincit mundū fides nrā. Vincere mundū pfecto non est parua victoria. Sancti vero p fidem vicerunt regna / fortes facti sunt in bello / castra vicerunt exterorū.

Et qm̄ put anteā notatum est / dies ho die celebris agitur de gloriissimo matris ecclesie filio / beatissimo anthonio / victore strenuissimo. Placet opib⁹ eius q̄ tradidit nobis littera / que p̄terea moralitas nouit et docuit / que tandem anagogia p̄fecit ducens eum sup excelsa. placet inq̄ etiā exemplū inducere p se sufficiētissimū etiam si aliud deesset quo fortitudinem vini hui⁹ sacre sapientie cōcludere fas nobis est.

D For sitan inquires unde beatissim⁹ ana choriarum Anthonus habuit vīnū tale qui litteras non didicit. Respondet Aug⁹ p̄hemio de doctrina xp̄iana / q̄ non echo / minibus neq̄ p̄ humanū litterarū studiū hausit illud / sed diuine reuelationis infusione sibi collatum est. Luius odor vīni ministratus p litteram gestoꝝ suogꝝ / quid in Augustino fecerit accipe. Inebriauit q̄p̄ pecum pia sobrietate / q̄ mori in virū alterū mutatus est / et fugit ab eo sollicitudo vite p̄terit / tandem velut luce quadam securitatis infusa / post egestum torētem lacrimarū / solidatus est in ipa lege christi. Dicebat quid agimus / surgunt indocti / et celum rapiunt / nos aut̄ cum scientiis nostris in corde tē. Quisquis igitur recogitat ad miratur / et gaudet augusti tibi traditū o sanctissima mater eccia. Gaudeat oportet cōgratuletur / et gratias agat Anthonio. Quare qm̄ ipē tam eximū et p̄clarissimū doctorem Augustinū tibi dedit / et hoc ppter testatissima sicut idem Aug⁹ loquitur in confessionibus suis / eiusdem Anthoni miracula / ppter admirabilē insup̄ vite sanctitatem / q̄r deniq̄ cōsiderauit doles varias ecclie in hoc vno collectas fuisse. q̄les novem enumerat Iplus ad Lox. Sermo sapientie / sermo scietie. fides / gratia sanitati / opatio / virtutū in demoniis encedis. pphia / discretio spiritū / genera linguarū / interptatio sermonū / et in eplā p̄ntis dñice ad Romanos sumuntur decē / et octo / qm̄ fuit An-

thonius tribuēs i simplicitate / p̄sidēs i sollicitudine / misericors in b̄ylaritate / diligēs sine similitatiōe / odiens malū / adherēs bono / caritatē fraternitatis diligens / hono re ceteros p̄ueniens / sollicitudine nō piger spū ferueus / dñō seruens / spe gaudens / in tribulatione patiens / orationi instans / necessitatibus sc̄tōꝝ cōicans. s. spiritualib⁹ / hospitalitatē talib⁹ sectās apud fr̄es suos. Hē nedicēs p̄squētib⁹ / b̄ndicens / et non maledicēns. gaudens cū gaudētib⁹ / flens cū flenti bus / nō alta sapiens / sed humilib⁹ cōsentientib⁹ ens. Hec oia opatus est v̄nus / et idem sp̄us in Anthoniō / q̄ē figuraliter vidit Jhesus in apocalipsi filiū eccie rapū in celum a facie draconis / de qua quidē ecclesia p̄mittit / signū magnū apparuit in celo / mulier amicta sole iusticie / et luna tortius mutabilitatis sub pedib⁹ eius / et in capite ei⁹ corona stellarum. xij. que sunt vel. xij. apli / vel. xij. artculi fidei / vel v̄niuersitas gratiarū. Libz bic exclamare felix ista dies tanti patris anthoniū / q̄r natus est olim illustrissime memorie. Philippus dux quondā burgūdie princeps pacis prudentissimus / memorius cū reuerenti semp suspirio. nedū mibi sed toti gallie. imo et eccie / pdicaui sepe numero parisius in hac die nativitatis suē / cens inter cetera / diem hanc celebrem esse / sibi deberē non. q̄r natus erat in mundum filius ire de matre que cōcepit eū in peccatis / maledicēda potius exemplo Job et Je remie. Recolenda vero dies hec q̄r baptisi mi regeneratiōem. q̄r natus est denuo mensuisset. q̄r rursus patronum talem et tantū quasi peculiariter dedisset in animi sui deuotione dñs deus noster. Profuerit tibi tunc et nunc tua hec deuotio p̄nceps illustrissime ad salutem anime ppetuam. Profecerit insup ad inclite p̄steritatis tue bonum / et acceptum deo statum. Sic opto. sic p̄coꝝ atq̄ desidero. sine fictionis aut adulationis spū testis est i celo iudex meus / coram quo est omne desideriū meū / scis quoniam ita mihi sum cōscius in veritate / per eat ergo falsitas / et veritas vincat / veritatem enim vincit falsitate / pessima ē Victoria / et si iuber p̄mū diliḡ deus sicut seipm̄ / q̄ vero diligit iniquitatem odit animam suā / et seipm̄ / consequens est q̄ ille p̄mū odit qui iniquitatem in eo nutrit / et diligit / putridit philosoph⁹ in ethici / collens omnē ab impio amiciciam / etiam cum seipso.

Sed videat unde captus est sermo. doceamus fortitudinem vini sacre sapientie et effectibus quos opatum est in Anthonio. Ita quod dicit in Esdra quod seducit mentem. id est orsum dicit. hoc nunquam non in Anthonio perspicue monstratum est. dum ad unicum euangelici vini preustationem ad unam ut de guttam si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus. ipse primitus a terrenis ad spiritualia ab imis ad summa a visibilibus ad invisibilia a caducis ad eterna seorsum ductus est quoniam sedens in solitudine leuauit se super se usque ad ut vienes docuerit non esse perfectam orationem que non ita rapere in deum quod superius nequam meminerit. Nonne bona tibi videtur et optanda mentis hec seductio hec seorsus ductio quod inducit sapientie sacre vini. Tertius super hac modis seductio de doctrina industria diuinus dyonisius in de mystica theologia me morabile est id quod littera resert de Anthono qui occurrente sole faciem vertebat ad orientem ubi tamdiu fixus stabat suspensus mente ad celestia quousque sol oriens feriret radiis oculos eius quod Anthonius moleste ferens quod impedis oculi mente meam celestia contemplari festis est huius angelogia soror nostra quoniam ea duce cernebat in spiritu lucem de qua Boetius hanc quisquis poterit notare lucem candidos phebiorum negabit. Sequitur alter effectus vini nuptialis et theologici quod reges et orphani facit mentem vanam alia littera vnam. Item servi et liberi pauperis et dominorum. Tollitur hic acceptio plonarii quod pusilli et magni fecit deus. Numquid soli diuites euangelizantur euangelizantur et pauperes, unde in Hester nuptiis dabatur unicuique vnu fum magnificientia regiam non iuxta diuitias sedentium vel paupratem. Est autem vanitas aliqua mala ut ibi vani sunt omnes homines in quibus non est sapientia deitatis. Bane non affert sed tollit sapientia et addit vanitatem laudabilem que ex humilitate fundatur quemadmodum tu felix heremus cultor et incola. Anthonius super suis hoc vino sapientie tete reputasti quasi nihilum et inane in conspectu diuine maiestatis et consideratione proprie fragilitatis diceres cum ps. Ego ad nihilum redactus sum et iterum substantia mea tanquam nihilum est ante te. Beata proorsus et rara vanitas hominis quam docet tradit et efficit per vnum sacre scriptu-

re summus pincerna christus Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Alioquin evenit illud de marie cantico Dispersit superbos mente cordis sui. Est autem hec humilitas parens discretionis et custos dum non proprio quasi vano sed sanctorum patrum credit iudicio. De qua discretione saluberrimum est Anthonius documentum conclusum ex mutua patrum collatione quod ipsa est directrix aurigae virtutum quia derelicta virtutes ceterae vix aliud organum nisi precipitum casum vel interitum. Hinc est illud anthonio missum celitus oraculum dum aspirans mirabiles mundi laqueos exclamasset Domine quis euaderet illos responsum est humilitas conformiter ad illud ps. Huius militatus sum et liberauit me. Sequitur tertius effectus vini quod loquimur omnem mentem conuertit in securitatem et iocunditatem iam id ipsum in Augustino memini mus hoc in Anthonio tradit littera fuisse quem non plus cognitum nouiter aspiciunt agnoscebant inter ceteros patres ex quodam angelica vultus iocunditate et frontis oculoque serenitate quemadmodum cerneatur est carnaliter quod homo potius vino bonum fit bylariorum atque iocundiorum et apud comitum est videtur aquile iuuentus. Propterea iuber in mysterio salomon merentibus et his qui in tristitia sunt dari vinum. Quo circa subdit quartus effectus et non meminitur et non meminit omnem tristiciam et debitum. Quo pacto sic certe quoniam vnum illud letificat cor hominis et exclamatione facit cum prophetam multitudinem dolorum in corde meo consolationes tue per vinum sapientie letificauerunt animam meam. Sed quid de debiti memoria vel exactorio Audiatur dominus ad Job mystice loquens de solitario qualcum pater dux et velut initium fuit Anthonius loquitur sub onagri similitudine. Quis dimisit onagru suum liberum et vincula eius quis soluit. Lui dedi in solitudine domum et tabernaculum eius in terra salsa in civitate temnit multitudines ciuitatis clamore exactoris non auditur circumspectis montes pascue sunt et virentia que percurrit. Preclarus est et accommoda posito beati Greg. super hunc locum expositorum. Sed ad quintum vini transeam effectum et omnia percordia facit honestas quod penitus coinquinatum est. ubi est sapientia nimil impurum sordidum vel verecundum. Hinc

Sermo factus in die

tu laceratiōem tuam hinc denudationem
p̄ demonū rabidos insultis non erubisti
agonista fortis Anthoni. Propterea nō
tum est nomen tuum iuxta p̄missionē bo
ni Jesu in vniuerso mundo/p̄terea rursus
dici potes mārtir qui tormenta p̄cessus es
eo crudeliora quo truculentior erat tortor
demon inferens ea Spectaculū igitr p̄
ut loquitur aplūs. Factus es angelus dei
et hominib⁹ īmo et demonib⁹ nec erubisti
tanq⁹ bene ebr̄ius sicut nec xp̄s nudus cru
cem nec hypopolitus p̄priam nuditatem ne
qz floe in misterio/nec apli vel martires e
ruberunt vincula carcerem et ludibria; li
ceat hic carnē eccie saphicū de Iohe factū
dicere ībilo cordis ad Anthoniū / qui sil
fuit virgo mārtir et vates O nimis felix me
ritiq⁹ celsi nesciens labem nūnei pudoris/p̄
potens mārtir heremiq⁹ cultor maxime va
tum/maxime quo ad cōsiderationes aliq⁹
Ceniamus ad sextum vini salutaris ef
fectum quo debriar⁹ homo non memit re
gem neq⁹ mḡratum Queratio: plane qz fa
cit hominem nō timere eos q̄ corpus occi
dūt et p̄ hec n̄ hñt qd faciant. Perspicuū
fuit hoc in Anthonio: qz p̄ncipibus et ipa
torib⁹ tota mentis libertate rescripsit post
collaudatiōem q̄ credebant in xp̄m eosde
bere remisi qm̄ sup se dñm habent terribi
lem qui aufert sp̄ritum principum terribi
lem apud omnes reges terre Verū qd loq
mur de regib⁹ hoīb⁹ et magistratib⁹ cum nō
extimuerit Anthonus illuz⁹ qui est rex sup
omnes filios supbie et cui nō est p̄tās silis
sup terram q̄ factus est vt nullū timeret de
monis enī certamina ne dū nō expauit: s
insultans puocanit. Tradit littera Antho
nium dñm adolescens impugnare a sp̄ri
tu fornicationis rogasse dñm vt videret im
pugnatorem suum qui in specie pueri te
terrū pedib⁹ suis aduolutus est/q̄ blā
diens et supplicans quem Anthoni⁹ mor
irrisit et cōspuit dicens absit deinceps tyn
qz te timueri fedissime atqz vilissime Dul
ta sunt h̄mōr q̄ strenuitatem ondūt Anto
nij aduersus p̄ncipes tenebr̄z haruz/nec
minus solertia discretionis cōtra suas in
sidias Agebat id qd̄ alios docuit facere et
qd̄ xp̄us repratus egit adducebat testimoniā
scripturar̄ ad omnem actionem suam
Hoc autem non faciunt qui vel nesciūt vt
despiciunt scripturas sacras aut q̄ cas de
teriori ḡueritate corrumput. Exemplo-

Lue quodc̄ p̄cepto dei firmissima fide tenē
do dubitans ait ne forte moriamur. Au
diuimus de magnanimitate Sequitur in
effectu/septimo de magnificentia et omnia
p̄ talenta facit loqui Recte prorsus euicit
hoc in Anthonio cuius mens ebria vino
nuptiali ecclie nihil pusillum/nihil vile/ni
hil exiguum cogitare dignata est/sed omnia
de celestib⁹ qz de sursum erat/loquebas ins
tar aplōz qui vino hoc hausto repete loq
bantur magnalia dei Sunt hec p̄co: ma
gnalia minuta nūmisimata sapientie tere
ne; non/sed talenta magna p̄ que loqui fa
cit sapientia que de sursum est. efferens in
immensam cordis altitudinē sic hoc ana
gogia de Anthonio cui tanta fuit bona ge
nerosi cordis elatio. q̄ nō dignabatur ad
herere vel nubere sua vis irascibilis poten
ti alicui nisi summo. Neq⁹ sua vis rōnalis
nubere sapienti alicui nisi summo. Neq⁹ sua
vis cōcupiscibilis nubere bono alicui nisi
summo. dicens et sententia de⁹ cordis mei
et pars mea deus ī eternū/et iterum/mi
hi adh̄erere deo bonum est. Si loquebas
igitur p̄ talenta quid mirandum. Si diui
tias et opes hereditarias si vas argenteū/
si nummos oblatos in deserto cōtempseris
nullus admiretur. Sed neq⁹ miretur il
lud qd̄ sequitur octauo. Et nō meminerūt
cum biberint amicicām neq⁹ fraternitatē
Quid ita meminerint cū dicat pincernā vi
ni huius sponsus ecclesie xp̄pus/si quis re
nit ad me et nō odit patrem suum et matrem
et uxorem et filios/adhuc autem animā suā
non est me dignus. Compleuit hoc bea
tissimus Anthonus etiam ab adolescētia
relinquēt domum paternam et sororez re
lut immemor carnalis amicicie. Cui p̄
pterēa conuenit illud qd̄ sequif nono. S
post non multum sumunt gladios quidni
sic fecerit athleta fortissimus Anthonus
babens in exemplum pincernā et archi
triclinum vini huius dicentem. Non veni
pacem mittere in terram sed gladium. Ve
ni enī separe hominem aduersus patrē su
um et filiam aduersus matrem suam et nu
rum aduersus sociū suaz et inimici homis
domestici eius. Daledicitur a propheta
qui gladium suum p̄buerit a sanguine.
Hunc gladium sumpsit et exercuit Antho
nus tanq⁹ potens crapulatus a vino. Ne
dum aduersus carnem et sanguinem et ad
uersus potestates aereas tenebrarum ba-

aduersus etiaz paganos phos quos mira
verboꝝ subtilitate vincebat aduersus insu
per hereticos p̄sertim arrianos pestiferos.
dum accersitus est a sua solitudine in alexa
ndriam ciuitatem magnam q̄tūs fidem bea
tissime trinitatis quā corde credebat ad iu
sticiam/ore coram toto pplo confiteret ad
salutem/qd̄ et factū est. **Q**uāuis enī docu
erit q̄ monachus extra cellam aut solitudi
nem/est sicut pisces extra aquam. **E**uicita
men eum zelus fidei ⁊ obedientia platis ec
clesie debita vt iret alexandriam. In qua ci
uitate dum p̄meretur a turbis certatam ir
tuentib⁹ vt virū fama uominis celeberrī
mū apud eos ipi vel visu cernerent vel ma
nu tangerent/timentib⁹ ⁊ compatientibus
nōnullis vt moleste ferter/ferter respondis
semib⁹ quidem assueto turbis insultibus
q̄ demonū/nihil affer hic pplosus boīm
concursum molestie vel turbationis. **E**cce
quonō contempnit hic onager solitari⁹ m̄l
titudinem ciuitatis. **Q**ui ppetu scis o ana
gogia quoniā inter hec omnia tota facilis
tate seruabat. **A**nthoniū monitōem eccl
esie salutarem. sursum corda responsio po
puloꝝ est habemus ad dñm: qd̄ babēt in
patinis vel ad forum. **P**lane sicut euenit a
liquib⁹ vt in vasta solitudine turbulēti
sumam habent cordis inquietudinē ac m̄l
tiplicitatem/sic ex aduerso contulerat. **A**n
thonio tranquillissimam cordis solitudi
nem in medijs etiam populoꝝ circūstrepē
tiū occurrib⁹ ipa iugis exercitatio contem
plationis anagogie/cooperante gratiadei
simplificante ⁊ stabiliente mentem cordis
sui. **E**a demū vera pax est quā christus ec
clesie fili⁹ liquit. Non turbetur cor vestrum
neq; formidet ait **G**uido cartusi⁹. **S**e
quitur postremo vini nuptialis et theolo
gici mirandus/nimis ⁊ apud carnales in
comprehensibili effectus licet de corpore
no quotidie sit exceptus. **E**t cū a vino emer
serint ⁊ surrexerint nō meminerunt q̄ gesse
runt. **I**ta pfectio est quoniam aplūcum exē
plum securi q̄tūcungz biberint sobriam e
brietatem spiritus/q̄tūcungz pfecerint in
virtutibus strenuis atq; magnificis ipsi
ad anteriora se extendunt ea que posterio
ra sunt obliuiscentes/depurant pcedentia
opera nullius meriti vel momenti. ppter ea
non ostentant illa sed cum **J**eremia tang
pannum menstruare verecundius abscon
dunt ab oculis sponsi/cuius hec est iussio.

Cum feceritis omnia que precepta sūt ro
bis dicite servi inutiles sumus. **E**t deus
equissime quis omnia que iussa sunt īmo
vel pauca se fecisse poterit gloriari: q̄s po
terit certus esse. **Q**uidn ppter ea fili⁹ homi
num qualia cungz fecerint ecclesie vino po
tati libenter obliuiscantur nec meminerint
que gesserunt. **E**t hoc est in p̄senti vita per
fectionis euangelice culmen summū: istud
vere et sine fictione ex intimo mentis sensu
cognoscere/nedum pferre solo ore. **A**had
uerre et sensibus hec imis(res est non par
ua) reponere. quemadmodū paulus p̄ egre
gia tot certamina post introductionem ei⁹
in superna fluenta vini vite/ybi debriatus
quid de vestimento corporis sui factum esset.
nescio inquit deus scit/oblitus fuerat tuni
cam corporis sui in taberna celi/proclama
bat non ex fictione vel mendacio/absit mi
nimus sum ap̄lor⁹ qui non sum dign⁹ vo
cari apostolus. **E**t iterum venit deus sal
uos facere peccatores quoꝝ p̄mis ego suꝝ^z
p̄mis peccatoꝝ tu es o **P**aulo. **E**t ybi fas
cilegi/bomicide/adulteri/ydolatrie/pfidi
ybi facinoribus ⁊ flagicis omnibus opule
tissimi. **S**tatis nia p̄mis sum peccatorum.

Duo circa meditandum est quoniam ob
stante conobatur **P**aulo sūr et **A**ntonio
stultus p̄sumptionis spiritus laudes ipso
rum merita gratias ⁊ p̄conia. **R**espōdebat
vnusquisq; libip̄i. **Q**uid babes qd̄ nō ac
cepisti: q̄ si accepisti quid gloriaris q̄i non
acceperis. **T**u nōne demissa peccatrice ea
dem cum ceteris: tu nūquid non in eadem
dānatione cum ceteris? **Q**uid igitur extol
lere te vis aut vales p̄ ceteris. **T**ibi gratias
multiplicem contulit deus. **E**sto neq; enī
ingratū esse obliuiscendo vel negādo te co
uenit. **S**ed esse tanto debes humilioz ex
minere/q̄sto te obligatiorem esse conspic
in reddenda ratione. **A**tuero nō es sicut ce
teri hominū raptiores/adulteri ieunias bis
in sabbato cum reliquis operibus bonis ⁊
esto. **S**ed si tales esset hominū ceteri sicut
tu/si gratias receperissent a deo sicut tu/ipsi
plus in dei laudes/plus in gratiarum acti
ones feruererent q̄z tu/neq; inaniter ⁊ luci
feriano more gloriarentur vt tu/deniq; no
li altum sapēs time. **N**unquid scis hodie q̄
lis moris futurus? **P**etrus negauit xp̄m/
quando latro confessus est/ve tibi pauper
homuncio qui nescis an amore v̄l odio di
gnus sis. **Q**ui rursus tua q̄tūcungz bona

Bermon factus in die

videatur opera quia distinctione indicent ab illo in cuius conspectu non iustificabit omnis viuens quali pterea sine terminetur ignorans. Attendas deniq; q; hec isen sibilas tua puerias non ex defectu peccati: sed quia totus in peccatis obturpuisti stu pidus/languens/cecus et marcidus.

K

Deij ciebatur et obiectiebatur apud beatissimos **P**aulum et **A**nthonium et similes qui bis berant ebriam sobrietatem vini sapientie/ spiritus arrogantie sub increpatione tali/ ne surgentes et emergentes ab ebrietate spiri tuali/memini sunt et arrogantiam q; ges sissent qui iurta quod pdiximus est effus pcpiuus vini theologici. Sic oblitus fu erat deuorissimus **B**ernardus qui sener in seruicio dei dum egrotaret alii gemebat ad dñm; vapulem sane/q; miserearis afflito: qui non reperis in me bonum quod remunereres. Tempus meum pdidi quia perdite vixi/pro quo quid agam non habeo/nisi q; cor contritum et humiliatum deus non despicias. Resert littera de Agathone pre sancto qui proximus fuit **A**nthonio. Hic veniens ad extrema vite stetit immotis ad celum oculis per diuum; interrogatus eum discipulis suis/pater ubi es: respodit ad tribunal iudicis sto. Et tu times pater In veritate fratres timeo; et non confidis in operibus tuis q; sunt sum deum; interim inquit studui q; tu valui/seruare mandata dei: sed homo sum et alia sunt iudicia dei a lia hominum pterea non confido quousq; ve nero ante eum. Ecce quemadmodum sanctus Agathon non meminerat q; gesserat. Ceterum quid de te dicemus o maria pia ma ter ihu. q; i rupis pseus hodiernis. leticiam vini boni coniuuiis impetrasti: nec solis ipis sed yniuersis ecclie sponse filiis mysterium cordonasti. Quid de te dicemus in q; non sicut p; ceteris humilior et gratievi no plenior inuenta es/sic apud te vilior in oculis tuis extitisti/placans toto humiliatis spu cum aplo. venit deus saluos fa cere peccatores quorū pma ego sum Existi matio qualis sit alioz non diffinio. Ego at istud sobrie et absq; distinctione epistimo cre di posse non q; pia mater Jesu peccato fuit vnc obnoxia/vel actuali/de quo non du bitatur/vel originali sicut pie credere; pec casset certe si non venisser deus saluos facere peccatores. Cuius saluatōis ipa p̄ticipes pma fuit prioritate non tempis sed dignita

tis excellentie/in modo saluandi. Itaq; di missa sunt ei peccata multa. non dico iam co tracta vel acta p; eam: sed est dimissio qd az peccati ne contrahatur vel agatur: quod loqui tur diuinus Dionisius. de purgatione an geloz: quā pterea dicit unus doctor anglus/ can? quē pfundum schola nominat q; plu res sunt a deo nobis grē p̄tuue seu negatiue ppter quas ei tenemur ad gratiaz acti ones q; positive/qm̄ non est peccatum/ non est piculum qd ruere non possit homo si non esset gratia dei p̄seruans/puenies/ et p bibens. Nec obstat his qdiximus illō p̄pi Lui plus dimittit plus diligit: pbat ea potius et solidat. Quid q; anima q;to biberit amplius de vino sapientie si scite et sobrie fecerit tanto pspicatioz est. i video et delicatior atq; viuatioz in sentiēdo turpitudinē et puncturam peccatoz: id sane q; aliena peccata sola recogitatio sentit dolet et deflet/plusq; habentis illa. Hoc in ambro sio fuit notissimum: hoc quotidiano docent exemplo viri iusti. Omittamus peccatores; omittamus puros homines. Non tu bone Jesu qui peccatum non fecisti/defles nostra facinora magis q; vulnera tua. cū clavore valido et lacrimis: exaudit es p tua reverentia. Quid igitur putandum est fieri dum talis aliquis sc̄tus peccatum aliquod videtur sibi/crede mibi q; non est dolor sic dolor suis/pudor sicut suis/ et fetor: et horror sicut suis: hinc despicit se abominatur se excandescit aduersum se factus q; intollerabilis et odiosissimus sibi: flagellat se/magiæ a genitu cordis sui. Non ita peccatores stetib; et flagitiis omnibus plenissimi: q; rum sensus spiritualis vel obstupuit vel ob torpuit vel penitus emarcuit. Vis tale vi num cognoscere lege quid dñs i apocalipf. mandat angelo leodicie: q; nego: calidus erat nec frigidus sed tepidus. Dicis q; dñs sum et locupleratus et nullius egeo. Ecce virum sanctum in oculis suis virum memorum operum suoz. Sed quid sequitur intellige. Erat enim q; tu es miser et miserabilis: et pauper et cecus et nudus. Accipite narrationem in tanta materie severitate iocundam. Erat mulier inclusa et cui subseruiebat p fenestrellam quedam ancilla. Conueniebant alii multi p; ex curiositate pars ex devotione: pars ex miseratione. Audi erat fortassis hec inclusa q; iustus in principio accusator est sui. Erat ei mos de

missis oculis/rauca et exili voce cū singul
tibus/suspirijs et plangore se peccatricem
accusare se indignam videre lumen celi/p/
multitudine iniquitatum suarum: se ptes
rea reclusam esse audiebat ancilla frequen
tius hos sermones. **C**oncigit tandem alis
quando venire quosdam ad locum illum:/
quibus potentibus quid dñā sua hec bo/
na mulier reclusa ficeret. Respondit ancil
la sustinete paulisper: quoniam puto quies
scit inter loquendum ut sic quesiverunt ab
ancilla quid ei de domina sua videretur.

Quid vultis dicam vobis/hec est pessima
peccatrix/pessima om̄niqual terra sustinet,
Subaudiēs hunc sermonem reclusa/exi
lit de repente furens et insaniens? mentis
vilissima mentis benefica! **E**go bona sū
mulier **P**orro ancille non defuit yastra et a
cuta responsio **O**ro p vestram fidem o do/
mina/ne turbem exstibam vos hacte
nus vera dixisse q̄ et at maxima peccatrix
Quid responderet domina non habui: ni
si q̄ est qui se nequierer humiliac! **E**t iterum

Dicit qui corde loquitur et ore. **R**edeam
ad Anthonium quem nō meminisse arro
gāter eoꝝ que gesserat in ebrietate vini nu
ptialis ecclesie cōjicimur tum et multis q̄
littera tradit/tum ex hoc quia moriens ce
lari voluit sepulcrum suum/fecit hoc ex hu
militate quasi diceret deoꝝ qui laudatur ab
hominibus vitupante reñō saluabitur ab
hominibus dannante te **N**oluit igitur ab
hominibꝫ gloriam que est putredo et ymis
noluit sepulcrū suum egyptiato ritu venera
ri post mortem. **A**erū aliter puidis qui hu
milia respicit deus immensa illum put cer
nere est tumulauit gloria. **O** felicem dixerī
Viennae et Burgudie regionem que vene
randis huius corporis sacro sc̄i reliquijs de
coratur. **O** felices qui religioso et peculiari
quodā tanti patris obsequio dedicari me/
ruerunt. **Q**uid q̄ gloriōsissimus iste sa
ctus potentissim⁹ in miraculis p̄s̄ertim sus
per obsecros a demonijs simplicitate hu
milem et nocuam in discipulo suo paulo
rusticano tantum coluit tantū venerat⁹ est
vt ad eum remitteret energuminos diffici
lis curationis/se nō ad hoc ipm̄ deputans
ydoneum. **D**ec nōne grādis/humilitas vi
ri tanti/cuius vita omnis fuit ascendendo
de virtute in virtutem/p centum et quattuor
vel eo amplius annos. **E**rrant q̄ sobrie
tatem a carnis/castitatem veneris non vici

tem criminantur abbreviationis vite:imo
et quādoꝝ mortis causas esse in religione
vinentibꝫ. **P**roinde notetur hoc et maneat
alta mente repositi. **N**emo tam peccator ē
qui non veniam consequi/qui non saluari
possit si cōuercionem haberet ad deū pau
culo tempe vel momento qualem velut as
sidue p tot annos habuit **A**nthonus. **E**x
quo ppendite q̄z in eo fuerit cumul⁹ meri
torꝫ in via/quātus modo p̄mioꝝ in patria
Dvirinum p̄cellet vinum,qd̄ sic cogit fa
ceret vel p̄chabet altera littera. **D**virinū
p̄cellet vinum qui sic cogitat facere sic **A**n
thonius. **H**ē vinum diuine sapientie/vinū
fidei. **N**on illud in fame quod fabulam et
puerium fecit in hoc concilio/sed vinum
fidei p̄ciosissimum quo dotavit ecclesiam/
christus sponsus suus in nupijs hodie/
nisi ad mysticum sensum traduxeris **N**ō
iuxta p̄missat tanti patris **A**nthony certis
sum documentum/si rite ppinatum fue
rit non in aureo calice babilonis terrene a
nimalis et diabolice sapientie fm̄ traditio
nes hominū veritatem in mendacio detinē
tiū si pia/cum sobrietate bibitum extite
rit mentes porantium seducit p̄mo hoc est
seorsuz dicit quod humiliat/quod assecu
rat/qd̄ iocundat/quod honestat/quod dat
magnanimitatē/qd̄ confert magnificē
am/quod tollit amiciciam noriam /quod
attollit instrenuitatem/mirabilem. **E**t tā
dem posteriorum cogens obliuisti exēde/
re semper in anteriora mentes facit **R**u
bescant igitur detractores sacre scripture q̄
vinum suum miraculose mistrati nupijs
ecclesie, p̄s̄ertim die penthecostes quando
docti sunt apostoli omnem veritatem non
volūt p̄muꝝ pon̄s/ sed illud v̄l abominant
et naufragat vel spnūt v̄l negligēt aut certe mi
serabiliter dum biberunt in furorem suum
et insaniam vertunt: quemadmodum vide
re est in febricitantibus/ quibus vinū quo
melius eo nocentius/ febris autem altera
qualis est deterior ipa peccati malicia: **D**e
qua sapiens: et excecauit illos malicia illoꝝ:
neꝝ sperauerunt mercedem iusticie. **E**/
rubescant p̄trea qui laudibus suis o glo
riosissime et usq; ad ultimum terre nominatis
sīe: pater anthoni/non applaudunt sī de/
trahuntq̄ mīstros tuos vel non reuerenter
suscipiunt/vel irridentes abiiciunt/misce
tes contumelias suis impietatem berericaz
si veritatem habet accusatio que iudiciale

Sermo factus in die

facta est nuper in hoc sacro concilio; inuenimus alium tibi fuisse deuotionis honorem o sacro sancta mater caput et magistra fide lium omnium romana ecclesia que constitui sti ut unus semper esset ordinis beatissimi patris **A**nthoni qui romanam curiam sequens ipse et fragmenta a mensa pape colligat in elemosinam pauperrim curatus prius et qui prochialis omnium qui vulgari vocabulo curtisani nominantur existat. **O** iouit ad hoc prius religiosis christiane spiritus recogitans quot miraculis in vita quod post mortem beneficiis et opitulationibus refusis idem **A**nthonus presertim in hac quadam spaciis prerogativa quod ignem sacrum fugat ex corporibus in signum quod ignem concupiscentie libidinose pruinciosiorem inuocat refugiat in cordibus. Exclamat ad odorem ignis huius infernalis temptatus. **O** sacer **A**nthoni adiuua me. **C**onfutauit hereticos. **A**nthonus iam dictum est et repeto quod se nec et solitarius neque populu habet subditum neque litteras didicerat exiuit heremus et venit ad alexandri ciuitatis magne conuentum Attendant obsecro precor et abete stori in spiritu lenitatis attendant exemplum hoc profunda cogitatione qui constituti sunt habere curam gregis dominici habere sublimitatem simul cum obligatione pastoralis officij quicunque salutes animalium qui pacem regnoque qui pullulantium assidue errorum extirpatiorem qui catholice veritatis elucidatiorem queruntur qui preterea robur decus et honor huius sacrosante synodi cupiunt integrum seruare cupiunt ab herbis in sinu suo quotidienascentibus obuiare prudeant celeriter ne pontifices suine doctores et vocem habentes vel de ignorantia si nesciant vel deculpabili recordia et acceptance personarum si negligant arguantur. **V**egebat hoc loco zelus domus dei zelus ecclesie zelus honoris et debiti huius sacri concilii fortitudo vini nupcialis declamatoriam imo satiricam vel tragicam inuestigationem in heresies et errores cum suis defensoribus cum dissimulatoribus qui non minus damnosique culpandi sunt delatrare. Sed astigit moderatrix sobrietas expectetur ait tempus aliud opportunus locus alter aptior et actus capacior Neque enim desperandum imo sperandum est equa nimirum quod hec sacra sancta synodus prout cepit heresies extirpare sicut perficies que radi

cem doctrine pestifere succidendo dedit intelligi consequenter ramorum adulterina nostra quod genitima debere succidi Propterea comprimatur ut possumus sermo noster ne vel loquacior effluat vel plixius attinet vel mordacior et satiricus exacerbescat nam quid opus teneres mordaci radere vero auriculas ait pisius Succensat licet ostentatrix sui iactantia submurmuras illud eiusdem satirici Scire tuum nihil est nisi testi re hoc sciat alter Feret nibilominus quod animo studiositas speculatrix questuinas ab ea motas cum solutionibus relup primi vel inscriptis distribui Fiat ergo tandem finis in obsecratione quale ab initio promisimus Conuertatur quesumus o salutifer christus nunc apud nos in ecclesiis nuptiis congregatos turbida grauis et noxia aqua sapientie terrene animalis rati abolice et fiat vinum sapientie salutaris in sobrietate et sanitate potatum Conseque mur autem istud miraculum patres religiosissimi pres deo dignissimi si misericordie fuerint in chana galilee hoc est zelum habuerimus transmigrationis ex hoc mundo ad patrem si preterea nostri Iesu mater salutis istuc affectuerit si dixerit pia insinuatio orationis voce ad Iesum per orationes hic vocatus cum discipulis vinum non habent Si subinde ministri qui sumus nos obseruauerimus monitionem eiusdem matris Iesu quod cunctis inquit dixerit vobis non dubium quin Iesus facite et qui a vinum sapientie virtutem datur obedientie Nam initium sapientie timor domini Si demum credamus ad purificatiem positas que sunt corda nostra repleuerimus usque ad summum aqua contritionis et lacrimose compunctionis que haurienda est de puto profundo de considerationis hinc misericordia non quia cor contritum et humiliatum de non despicias hinc misericordia dei quarum non est numerus Tunc faciet Iesus initium signorum conuertet aquam hanc in vinum ita quod licebit vnicuique nostrum dicere cum propheteta Hunc ceipi nunc est initium quod cum considerauerit homo supplex vincens hunc incipiet hec est mutatio dextre excelsi Luius mutationis sacratissime et beatissime nos per gratie sue miraculum participes efficiat Iesus christus ecclesie sponsus decoris gloria quod est deus benidictus in secula amem **F**init sermo factus coram sacrosanto

generali consta*n*. cōcilio p dñm cancellari
um ecclesie parisiensis Anno dñi. Dccc
xxvij. die dñica. xvij. Januarij. qua die fuit
festum beatissimi patris Antonij.

Finit.

Tractatus eiusdem in quo solvit questiones in p̄cedenti fmo/ nemotas et tunc brevitate tempis vrgen/ te non solutas.

Tuptie facte sunt in chana ga
lilee/ et erat mater Iesu ibi r̄c
Assis et tu nobiscum pia
mater Iesu/ q̄tū te perente
ministretur nobis bodie. **A**i
nū sapientie salutaris sancte q̄d deuotio/
nis q̄d vt fiat te salutamus dicentes ane
Auptie r̄c. **S**ug quadriptica thematis hu
ius deductione coram sc̄ra consta*n*. syno/
do tenuimus alias modū non dialogi so/
lius sed teatralogi quemadmodū quattuor
esse filias sacre sapientie eo tunc notatum
est quo p̄ nomina et officia duplex hoc era
merū pandit. **L**ira gesta docet q̄d credas
allegoria. **M**oralis quid agas/ quo tēdas
anagogia. **N**orro subintroducta est studi/
sitas speculatris ancilla sapientie non in/
dustria que multas ab his sororibus que/
stiones sug nuptijs hodiernis/ ab allego/
ria p̄cipue potuerat. **E**t quādo de glorioſiſ
simō anachoritatum Antonio cui tunc
celebris erat dies extorsit deuotio verbum
fidei/ qm̄ iusq; brenitatis amor plurima iā
dictata linqere iussit. repetit sepe et multū
eadem studiositas auida sciendi quatinus
in medium pdeant omissa. hinc morē ge/
rere p̄suasit familiaritas secū veluta puer
traducta. **E**rat autem sectuplex ad alle/
goriam studiositas questio. **P**rima qui/
bus adornata est dotib; eccia sponsa a xp̄o
sponso suo. **A**ltera qualis est habitudo cri
sti sponsi ad ecciam sponsam. **R**ursus vice
versa qualis est habitudo sponse huius ad
sponsum suum et ad eius vicariū quem ap/
pellamus summū pontificem. **A**mplius
quarto qualiter et q̄s utilex deus carnale
coniugium voluit huius sp̄ualis signū eē.
Subinde quo pacto materialis eccia spi/
ritualē significat sic vt mutuas sibi laudes
et noia coicēt. **D**emū lectro quib; modis et
locis sacre scripture figurātur heuptie cri
sti et ecclesie. **E**t quidem allegoria tradis
di dotatam ecclesiam a xp̄o vīni bonitatem

quod vīnum est non materiale/ qd multuz
potatum sicut loquitur sapiens irritatiōez
et iram et ruinas multas facit et in nouissi
mo mordebit ut coluber a quo posuit sapi
ens abstinere carnem suam ut animū suu
transferreret ad sapientiam. **V**īnum igitur ta
le sed electissimum sp̄uale et theologicū ut el
ligimus/ pr̄s optimum iocundissimum et sa
natuum quod sensit semiuuius a samari
tano curatus/ hoc est vīnum sacre scriptu
re recreans viuificans atq; letificas cor ho
minis mira iocunditate sp̄us. si fuerit in so
brietate potatum iuxta monitiōez aposto
li. **N**on plus sape q̄s oportet sape/ sed sape/
read sobrietatem que sobrietas est humi
litatis. **D**efecarat olim vīnum istud i nu
ptijs quas ab Abel iusto imo et ab Adam
deus fm̄ p̄positum voluntatis sue disponu
erat celebrare. ita ut iure dici posset vīnum
non habent/ habebant nec negamus pau
cissimi admodū vīnum istud sapientie sa
lutaris. **S**ed quid inter tot et tantos illud
erat: potabant passim plurimi vīnum pre
stitutionis de aureo calice babilonis quo
meretripilla magna vanitas secularis in a
pocalipsi inebriabat reges terre. **D**e quo a
pid moysem fel inquit draconum vīnum co
rum et venenum aspidum insanabile. **E**t
antea vīa eoz vīa sellis/ et botrus amaris
simus. **V**īnum istud si nescis est sapie terre
ne animalis et diabolice mixtum erroribus
impijs heresibus et blasphemis quasi to
tidem reptilibus venenatis. cuius toxica
ta fec non est extinxta bibent ex eo omēs
peccatores terre. **A**tuero dum aduenit xp̄s
cum discipulis suis ad misticas eccie nup
tias/ dum affuit ibi mater Iesu que illumina
ta vel illuminatrix interpretatur ppinatur
est vīnum bonuz sapie que de sursum est p
reuelatiōem habitum qd reseruatum est us
qz adhuc. i. dum aduenit plenitudo tempo
ris quando gratia et veritas p Iesum chri
stum facta est/ quando p̄terea tristitia et tri
bulationis aquam conuertit in vīnum le
ticie sp̄ualis. **A**udi quomō. **S**ed quia in/
quit hec locutus sum vobis tristitia ipse
uit cor vestrum/ ecce ydrias plenas aq; vs/
qz ad summū. **S**equitur admiranda con
uersio dum subiungit. **S**ed tristitia vestra
conuertetur in gaudium/ hoc ante p̄dixe/
rat ipedum ait. **B**eatū qui lugent quoniaz
ipi consolabuntur. **N**ūc autem luciū bas
lacrimas inducit vīnum sacre sapientie co
f 4